

**175. Washingtonski sporazumi: Okvirni sporazum o
 Federaciji u BiH (Washington, 1. 3. 1994.)***

**Izjava o suglasnosti s Okvirni sporazum o Federaciji u BiH i Nacrtu
prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i
Federacije**

Niže potpisani suglasili su se s priloženim Okvirnim sporazumom kojim se uspostavlja Federacija na područjima Republike Bosne i Hercegovine s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom i s priloženim Nacrtom prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i Federacije.

Oni su se nadalje suglasili da će osnovati Prijelazni odbor na visokoj razini, koji će poduzeti hitne i konkretne korake radi osnivanja Federacije i Konfederacije. Odbor će započeti radom 4. ožujka 1994. u Beču i nastojat će do 15. ožujka 1994. donijeti slijedeće:

- (1) Ustav Federacije;
- (2) Prethodni sporazum o Konfederaciji između Republike Hrvatske i predložene Federacije;
- (3) Sporazum o vojnom rasporedu na području predložene Federacije;
- (4) Prijelazne mjere za ubrzanje osnivanja Konfederacije i Federacije, uključujući, gdje je to moguće, stvaranje državnog ustroja kako je to naznačeno u Okvirnom sporazumu; kao i sve ostale mjere koje će se smatrati potrebnima.

Krešimir Zubak

Haris Silajdžić

Mate Granić

OKVIRNI SPORAZUM O FEDERACIJI BiH

I OSNIVANJE

Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Općom deklaracijom o pravima čovjeka i Deklaracijom o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim ili jezičnim manjinama, Izjavom o načelima koju je na sastanku u Londonu donijela Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji, kao i odlukama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda u svezi s bivšom Jugoslavijom;

te

* IZVOR: *Slobodna Dalmacija*, 5. 3. 1994.

Na temelju suverenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Bosne i Hercegovine, narodi i građani Bosne i Hercegovine, odlučivši osigurati punu nacionalnu jednakost, demokratske odnose i najviše standarde, prava čovjeka i ljudskih sloboda, ovime osnivaju Federaciju.

Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi (zajedno s ostalima) i građani Republike Bosne i Hercegovine, u vršenju svojih suverenih prava, pretvaraju unutrašnje ustrojstvo područja s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom u Republici Bosni i Hercegovini u Federaciju koja se sastoji od federalnih jedinica s jednakim pravima i odgovornostima. Odluke o ustavnom ustrojstvu područja Republike Bosne i Hercegovine s većinskim srpskim pučanstvom donijet će se tijekom pregovora o mirnom rješenju i na Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji.

II. PODJELA ODGOVORNOSTI

1. Središnja vlada bit će isključivo odgovorna za:

- vanjske poslove;
- narodnu obranu: uključujući zajedničko zapovjedništvo, zajedničko vojno uređenje unutar Konfederacije i zaštitu nacionalnih granica;
- državljanstvo;
- gospodarsku politiku, uključujući planiranje i obnovu;
- trgovinu, uključujući carinu, međunarodnu trgovinu i financiranje, trgovinu unutar Federalne republike, komunikacije;
- financije: nacionalnu valutu, monetarnu i fiskalnu politiku, uređivanje financijskih institucija, zajedničko uređenje unutar Konfederacije;
- borbu protiv međunarodnih zločina, međukantonalnog kriminala i ostalih zločina od posebnog interesa za središnju vladu (npr. terorizam, promet drogama i organizirani kriminal); te suradnju s Interpolom;
- financiranje središnje vlade (porezi, zaduživanje);
- dodjela radiotelevizijskih frekvencija;
- energetska politika i infrastruktura, uključujući pitanja u svezi s raspodjelom/dodjelom među kantonima.

2. Središnja vlada i kantoni bit će odgovorni za slijedeće:

- ljudska prava;
- zdravstvo;
- politiku okoliša;
- infrastrukturu za komunikacije i promet;
- politiku socijalne zaštite;
- državljanstvo, provedbu zakona i propisa;
- useljenje i azil;
- turizam;
- iskorištavanje prirodnih bogatstava.

Primjereno slučaju, te se odgovornosti mogu obnašati zajednički ili zasebno, ili ih mogu obnašati kantoni onako kao što su usklađene od središnje vlade.

3. Kantoni će biti odgovorni za sva pitanja koja nisu izričito u nadležnosti središnje vlade. Kantoni će biti nadležni napose nad:

- policijom (jednake odore Federacije, s kantonalnim znakovljem);
- odgojem i obrazovanjem;
- kulturom;
- stambenom politikom;
- javnim službama;
- namjenom površina (zoniranjem);
- financiranjem kantonalne uprave (porezi, zaduživanje);
- mjesnim poslovnim i dobrotvornim djelatnostima (uređenje, olakšice);
- proizvodnjom energije (organizacija mjesnih postrojenja za proizvodnju);
- radiom i televizijama;
- socijalnim službama (osiguranje);
- turistički razvitak.

III. USTROJSTVO VLASTI

I. Središnja vlada

A. Izvršna vlast

1. Predsjednik i potpredsjednik

(a) Zakonodavno tijelo će izabrati jednog Bošnjaka i jednog Hrvata, koji će naizmjenično, u jednogodišnjem mandatu, obnašati dužnost predsjednika odnosno potpredsjednika tijekom četverogodišnjeg razdoblja.

(b) Predsjednik će biti poglavar države.

2. Vlada:

(a) Vlada će obuhvaćati predsjednika vlade, zamjenika predsjednika vlade i ministre; svaki će ministar imati zamjenika. Nijedan zamjenik (uključujući zamjenika predsjednika vlade) ne može pripadati istom konstitutivnom narodu kojem pripada i ministar kojega zamjenjuje.

(b) Predsjednik će uz suglasnost potpredsjednika imenovati vladu, koju će birati Zastupnički dom. Hrvati će imati najmanje jednu trećinu ministarskih dužnosti.

3. Nadležnosti predsjednika odnosno predsjednika vlade i vlade bit će utvrđen ustavom.

4. Odluke vlade koje se tiču vitalnog interesa bilo kojeg od konstitutivnih naroda moraju se donositi konsenzusom.

B. Zakonodavno tijelo

1. Zakonodavno tijelo sastojati će se od dva doma:

- (a) Zastupnički dom birat će se demokratski na proporcionalnoj osnovi u cijeloj Federaciji.
- (b) Dom naroda imat će jednak broj bošnjačkih i hrvatskih delegata. Svakom će se kantonu dodijeliti određeni broj mjesta koja će zauzimati bošnjački delegati i određeni broj mjesta koja će zauzimati hrvatski delegati, razmjerno tim dvjema skupinama u zakonodavnom tijelu kantona; bošnjačke i hrvatske delegate iz svakog kantona birat će bošnjački odnosno hrvatski predstavnici u zakonodavnom tijelu kantona.

2. Odluke zakonodavnog tijela moraju odobriti oba doma.

- (a) Odluke koje se tiču vitalnog interesa bilo kojeg od konstitutivnih naroda mora odobriti, u Domu naroda, većina bošnjačkih predstavnika i većina hrvatskih predstavnika.
- (b) Promjene ustava moraju se izglasati većinom koja je поближе određena gore pod (a) u Domu naroda, a dvotrećinskom većinom u Zastupničkom domu.
- (c) Ostale odluke donosit će se običnom većinom u oba doma.

C. Sudstvo

1. Postojat će Ustavni sud koji će biti nadležan za rješavanje sporova između kantona, između bilo kojeg od kantona i Federacije, između bilo koje općine i njezina kantona ili Federacije, odnosno između pojedinih tijela Federacije ili unutar dijelova tih tijela. Suce će imenovati predsjednik, a izabrati će ih zakonodavno tijelo, a iz svakog konstitutivnog naroda bit će izabran jedan broj sudaca; tijekom prijelaznog razdoblja od pet godina, jednu trećinu sudaca imenovat će predsjednik Međunarodnog suda između osoba koje nisu državljani Federacije.

2. Postojat će Sud za prava čovjeka koji će biti osnovan u skladu s Rezolucijom 93 (6) Odbora ministara Vijeća Europe, a njegov će sastav i nadležnost biti поближе određen Ustavom.

3. Postojat će Vrhovni sud koji će imati selektivnu prizivnu sudbenost u odnosu na kantonske sudove, te sudbenost utvrđenu Ustavom i zakonima. Članove suda imenovat će predsjednik a izabrat će ih zakonodavno tijelo, tako da će se sud sastojati od jednakog broja sudaca iz svakog konstitutivnog naroda.

II. Kantonalne vlasti

Svaki će kanton poduzeti sve potrebne mjere za osiguranje zaštite prava i sloboda predviđenih dokumentima navedenima u Dodatku, te će djelovati dosljedno Ustavom Federacije. Svaki će kanton izvršavati svoje odgovornosti uz dužan obzir prema pučanstvu svake općine. Kanton može prenijeti prikladna ovlaštenja na općinu, a mora to učiniti kad je većinsko pučanstvo općine manjina u kantonu kao cjelini.

A. Izvršna vlast

1. Predsjednik: kantonalni predsjednik birat će se po ujednačenom postupku koji će biti поближе određen Ustavom Federacije i preuzet u ustave kantona.

2. Vlada: kantonalnu vladu imenovat će kantonalni predsjednik, a odobrit će je kantonalno zakonodavno tijelo. Sastav svake kantonalne vlade mora brojčano odražavati sastav pučanstva kantona.

3. U izvršavanju svojih odgovornosti u odnosu na kantonalnu policiju kantonalna vlada mora osigurati da sastav policije brojčano odražava sastav pučanstva u kantonu, s time da sastav policije u svakoj općini mora brojčano odražavati sastav pučanstva u toj općini.

B. Zakonodavno tijelo

Svaki će kanton imati zakonodavno tijelo, izabrano demokratski na razmjernoj osnovi u kantonu kao cjelini.

C. Sudstvo

Svaki će kanton imati sudove nadležne za odlučivanje o prizivima protiv odluka općinskih sudova, te će imati izvornu sudbenost u slučajevima koji nisu u nadležnosti tih sudova. Suce će imenovati kantonalni predsjednik, a izabrati će ih kantonalno zakonodavno tijelo i to tako da sastav sudaca u cjelini brojčano odražava sastav pučanstva u kantonu.

III. Općinska uprava

1. Općine će imati pravo na samoupravu u pitanjima koja su mjesnog značaja.
2. Izvršna vlast općine: svaka će općina imati osobu s izvršnim ovlastima koju će izabrati njeno Upravno vijeće.
3. Svaka će općina imati Upravno vijeće koje će biti izabrano demokratski na razmjernoj osnovi.
4. Svaka će općina osnivati sudove čija će se sudbenost pobliže odrediti kantonalnim zakonodavstvom.

IV. Vijeća kantona

Kantoni s većinskim bošnjačkim ili većinskim hrvatskim pučanstvom mogu osnovati Vijeća kantona radi usklađivanja politike i djelatnosti u pitanjima od zajedničkog interesa za njihove zajednice, te radi savjetovanja svojih predstavnika u Domu naroda.

V. Prava čovjeka

Niže navedena načela, kao i prava i slobode predviđene dokumentima koji su navedeni u Dodatku, primjenjivat će se na cijelom području Republike Bosne i Hercegovine.

U Federaciji:

1. Sve osobe na području Federacije imat će pravo na najvišu razinu međunarodno priznatih prava i sloboda predviđenih dokumentima koji su navedeni u Dodatku.
2. Sve izbjeglice i prognanici imat će pravo na slobodan povratak u svoje prvobitne domove.
3. Sve osobe imat će pravo na vraćanje sve imovine koje su bile lišene tijekom etničkog čišćenja, te na naknadu za svu imovinu koja im se ne može vratiti. Sve izjave dane ili obveze preuzete pod prisilom, osobito one koje se odnose na odricanje od prava na zemlju ili imovinu, smatrat će se ništavnima i nepostojećim.
4. Svi sudovi, upravna tijela i druga državna tijela Federacije primjenjivat će i postupati suglasno s pravima i slobodama predviđenima u dokumentima koji su navedeni u Dodatku. Osnovat će se Sud za prava čovjeka; njegov će se sastav i nadležnost utvrditi Ustavom.

5. Federacija će surađivati sa svim međunarodnim mehanizmima za praćenje prava čovjeka koja su uspostavljena za Bosnu i Hercegovinu, te s nadzornim tijelima koja su uspostavljena na osnovi dokumenata koji su navedeni u Dodatku.

6. Radi pomoći o provedbi prava i sloboda pobliže određenih u Ustavu, KESS će imenovati javnog pravobranitelja (Ombudsmana) iz svake priznate skupine: Bošnjaka, Hrvata i ostalih. Svaki će javni pravobranitelj imati urede u cijeloj Federaciji prema vlastitoj procjeni, te će biti odgovoran za provođenje potpune istrage u stvarima koje se odnose na sigurnost, prava i slobode, te za podnošenje izvješća nadležnim državnim ustanovama, uključujući i predsjedniku vlade Federacije kao i KESS-u.

VI. Vojni dogovori

Obje su strane suglasne s osnivanjem ujedinjenog vojnog zapovjedništva oružanih snaga Federacije.

Strane će izraditi razrađene prijelazne dogovore u tom cilju unutar vojnog sporazuma. Tijekom prijelaznog razdoblja:

- sadašnji zapovjednički ustroji ostat će na mjestu;
- snage obje strana će se odmah razdvojiti s ciljem povlačenja na sigurnu udaljenost koja će biti pobliže određena vojnim sporazumom;

te

- sve inozemne vojne snage, osim onih koje su prisutne u sporazumu s republikom Bosnom i Hercegovinom ili uz ovlaštenje Vijeća sigurnosti UN, napustiti će područje Federacije.

VII. Odobravanje ustava

Ustav Federacije proglasit će Ustavotvorna skupština koja će se sastojati od onih predstavnika koji su izabrani na izborima 1990. godine za Skupštinu Republike Bosne i Hercegovine a čiji je mandat još na snazi. Za odobravanje Ustava potreban je konsenzus između izaslanstva hrvatskog naroda, koje će obuhvaćati sve predstavnike hrvatske narodnosti i izaslanstvo bošnjačkog naroda, koje će obuhvaćati sve predstavnike bošnjačke narodnosti.

VIII. Dogovor tijekom prijelaznog razdoblja

Dvije su strane suglasne s osnivanjem Odbora na visokoj razini koji će pripremiti nacrt Ustava Federacije i usklađivati ostala pitanja vezana s provedbom Okvirnog sporazuma. Odbor će započeti radom u Beču 4. ožujka 1994.

Do stupanja na snagu Ustava Federacije, vrijediti će sadašnje upravno uređenje posvuda u Bosni i Hercegovini ako Odbor konsenzusom ne odluči drugačije, osim u općini Mostar kojom će, kako su se suglasile obje strane, do najviše dvije godine upravljati Upravitelj Europske Unije.

D O D A T A K

Dokumenti o ljudskim pravima koji su obuhvaćeni ustavnim sporazumom

A. Ljudska prava općenito, te posebno građanska politička prava

1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.
2. Opća deklaracija o pravima čovjeka iz 1948. čl. 1-21.
3. Ženevske konvencije I-IV iz 1949. o ratnom pravu, te ženevski protokoli I-II. iz 1977. u svezi s navedenim konvencijama
4. Europska konvencija o zaštiti prava čovjeka i temeljnih sloboda iz 1950, te Protokoli 1-10 u svezi s navedenom konvencijom
5. Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951, te Protokol u svezi s navedenom konvencijom iz 1966.
6. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965.
7. Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima iz 1966, te Fakultativni protokoli u svezi s navedenim sporazumom iz 1966. i 1989.
8. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.
9. Deklaracija (UN) o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja iz 1981.
10. Konvencija protiv torture i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja iz 1984.
11. Europska konvencija o sprečavanju torture i neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja iz 1987.
12. Konvencija o pravima djeteta iz 1989.

B. Zaštita skupina i manjina

13. Preporuka o pravima manjina Parlamentarne skupštine Vijeća Europe iz 1990. paragr. 10-13
14. Deklaracija (UN) o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama iz 1992.

C. Gospodarska, socijalna i kulturna prava

15. Opća deklaracija o pravima čovjeka iz 1948, čl. 22-27
16. Europska socijalna povelja iz 1961. i Protokol 1 u svezi s navedenom poveljom
17. Međunarodni sporazum o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.

D. Državljanstvo i nacionalnost

18. Konvencija o državljanstvu udatih žena iz 1958.

19. Konvencija o smanjenju apatridije (nepostojanja državljanstva) iz 1961.